

Izlazi početkom i polovicom svakoga mjeseca. Ciena joj na godinu za našu državu 1 fr. a. vr. a. a. ino pokrajine 1 fr. 25 novčićah i šalju se, kao i rukopisi, plaćenom poštarinom uredništvu.

BUNJEVAČKA I ŠOKAČKA VILA.

NAMIENJENA PUČKOJ POUCI, ZABAVI I GOSPODARSTVU.

Oglase uvršćujuć uz običnu cieniu, bez imenih dopisah neprima, a rukopisah nevrća „Uredništvo Vile“, koje se nalaz pod naslovom: Lipova: z. p. Magyar-Bóly; županija Baranja.

B a t a r .

(Nastavak.)

II.

Odtud pošo malo dilje. —
Ustavih se nehotice,
Jer opazih svjetsko milje:
Svakovrstne ljepotice;
Svakakove umjetnosti,
Raznovrstne udobnosti:

Tu se gajid' liep zeleni,
Po njemu se pjesme ore,
Jer tu miris umiljeni
Umorene kriepit more.
Sried otoga liepa gaja
Stoji kuća ko sred raja.

U njoj sretno tu boravi
Neki seljak sa svojimi,
Poslenik je seljak pravi;
Jer bud ljeti, budi zimi,
Nikad čudak neljenčuje
Već se trudi i posluje.

Svojim trudom svojim radom
Imetak si liep stekao,
Mnogom brigom, velim radom,
Voćnjak si je podigao
Ter imetak podupire,
Da se medje njegve šire.

Za seljaka svu je stoku,
Kuju treba, uzgojio;
Gusku, puru, patku, koku
Nuždnu sebi pribavio . . .
Sam sve ima svoje stvari,
A za tudje ništ nemari,

Ukućani veseli su,
Na licu jim to se znade.
Lienčine ti bili nisu;
Jerbo uvijek mare, rade.
Tu je svako dobra duša,
Svoga gazdu svako sluša.

Od tudjega ništ nežele,
Jerbo živu o svom znoju
Još dapače rado vele,
Još pomoći dušu koju,
Koja nema nikog svoga
Do jedinog dragog Boga.

Svud je tako dje je sloga,
Dje je ljubav, zajednica,
Djegod mladji starjeg svoga
Sluša liepo, neporica
Nalog njegov, njegve volje,
Smjerajuće viek na bolje.

N. Kokotović.

B U G A R I .

(Nastavak.)

A kako s Rusijom i Srbijom tako se sgodi i s Bugarskom, trećom državom na slavenskom jugu, a drugom na balkanskom poluotoku.

Pokle se oslobodila grčkoga jarma stekla si je Bugarska za dobe cara Ivana Asena (1196—1207) državnu samostalnost, a uz nju od pape Inocencija III. i svoga samostalnoga patrijarha sa sjedištem patrijaršije bugarske u Trnovu g. 1204. Nu to prijateljstvo netrajaše s Rimom za dugo, jer sin njegov, poslje Borisa († 1217), Ivan Asen II. (1217—1241) usljed neprijateljstva s gospodujućimi u Carigradu Latini sprijateljiv se s grčkim carem Ivanom Vatacem prekinu svaki međjusobni odnošaj svoga patrijarke i naroda s rimskim biskupom i s katolici, pokle je sinu grčkoga cara Teodoru Laskeru dao svoju kćer Jelenu za ženu, i pokle je prigodom njihova vjenčanja u Lampsaku car Ivan izprosio od Vataca i patrijarha carigradskoga za Bugare samostalnu patrijaršiju (1235.)

Ovim prelazom Bugarah od zapadne k iztočnoj crkvi uvredio je car papu Grgura IX., te je nesamo nagovarao ugarskoga kralja Belu IV. (16. pros. 1235) da uz Carigrad udari na Bugarsku, te je nesamo uzalud nastojao odvratiti cara Ivana od Carigrada, nego je i njega i sve njegove privrženike zapovjedio izobčiti iz kat. crkve po ostrogonskom i kaločkom nadbiskupu (24. svib. 1236.)

Nehtievši se Ivan zavaditi s papom, umoli odanj pametna poklisara, koj bi uredio razmirice nasiale izmed Bugarah i Rima; a Grgur mu pošalje (1237) Salvija, peruginskog i, Ivana, bosanskoga biskupa, koji su se uzalud o izmirenju trudili; jer nesamo oni u ime Grgura, već ni pap-Nikola IV., nastojeć o poravnanju s Gjurou carem bugarskim, (1291) nije mogao sjedinjenju nač uspjeha.

S jedne dakle strane odcepili se Bugari od Rima, a druge jim samostalnosti bugarske crkve nehtjeli priznati Bizantinci sve do g. 1393., kadno pačša pod tursko igo slavna nekoč Bugarska uvi u crno svoju državnu samostalnost, a nad njenom crkvom zagospodova bahati patrijar carigradski, oduzevši joj i nade punu patrijaršku stolicu u Trnovu g. 1463.

Nu sviest bukarskoga naroda nikad se nije iznevjerila slavnoj prošlosti praotacah svojih, te ma joj i patrijaršija, o koju se još upirala hierarhija, a ob ovu narod, ugrabljena bila, to su se muhamedovim kalifom, zasjedšim priesto Paleologa, zauzećem Carigrada, opirali i mali i veliki za obstanak slobodne crkve, kojoj je grštinom i globom o zatiljak stalo fanariotsko svećenstvo.

Zahman biaše sva naprega i upornost bugarskoga naroda; jer predavši jednoc državnu i narodnu slobodu sultanu, morao je predati i crkvenu grčkomu patrijarki, koji je svoju stolicu u Carigradu izplatom silnih veziru uručeni novacah zasjedao; sám episkopate prodavao, a ovo i posljednju kap novčane krvi sisalo iz žilah uboga naroda; te tako

je jačan bugarski narod prepušten nemiloj sudbini svojoj gledao očajanjem Ferman carski g. 1767., kojim se i od glave zemaljske ukida bugarski eksarhat, a eparhije bugarskoga naroda izlažu milosti i nemilosti grčkoga patrijarke u Carigradu.

Plodovi, što ih despotizam velmožah crkvenih na Bosporu donie narodu bugarskomu da se njimi nasiti, zasitiše ga kroz preko stotinu godina do one mjere, kojom odluči il se povratiti u krilo zapadne crkve, il se prihvatit oružja, da uz povraćenu narodnu izvojuje si i crkvenu samostalnost, — koju mu je proti svom prosvjedu carigradskog patrijarke, proti svakomu prizivu na celu grčko-iztočnu crkvu, proti pohlepi za obćim crkvenim saborom i proti svoj kliki slavožderah, uplivom Rusije — „ustavno“ povratio i zamčio sultanov ferman od 17. velj. 1870. i 11. velj. 1872.

Neizmiernu radost sa bugarskom poslavenjenom braćom našom, koja će opet uvesti naš slavenski jezik mjesto narizotoga si grčkoga u svoju crkvu, dielimo srdačno i mi Bunjevci i Šokci onom nadom, da se povrati uprosvjetne šramove i na naše propovjednice naš jezik; onom utjehom, da će se poput Bugarskog obezbiediti i naša narodnost i sloboda, onim uzklikom: živili Bugari! Živio Antim eksarh bugarski! Živila sloga jugoslavenska na uhvar vjeri i slobodi kršćanskih narodah proti muslomanstvu nakon četirstogodišnjega kivna robovanja svoga!

Mladi rodoljub.

STARA MAJKA.

Šeta stara jedna majka
Po bojnome kobnom polju,
I po njemu jedna traži,
Svoju nadu, svoju bolju.

I već htjede da se vrati,
Da se klětom domu vrne,
Kad al golub ko snieg bio,
Na krijoce majci prne.

Traži majka dična sina, —
Divan sinak majke svoje
Pogino je usred boja,
Usred drage braće svoje.

Ne traži me mila majko,
Moje kosti mirno stoje,
Ti ne znaeš za smrt liepu
Dje opicelo puška poje,

Kuka jedna stara majka,
Suze goni rana ljuta;
Mahom padne, ter se digne,
Po kamenju tolko puta?

Netraži me nedielu me, —
Ta braća smo voljno pali,
Osvetnički zajedno smo,
Kuršum pjesmu odpjevali.

Ali nidje jedinca joj,
Ni oružja da mu nadje,
Čini joj se: lakše bi joj
Bilo sunce kada zadje.

A umrieti kada moram —
Hvala majko što me rodi,
I što umreh kao junak, —
E to mojoj duši godi!

Traži majka dična sina,
Traži nadu, život traži,
Kleca, pada, kad ju tuga,
Slabu staru obesnaži.

Prnu golub nestade ga
Sa krijoca majke stare,
Obnemoglu težke su ju
Terečmislili obhrvale.

Uzdanula stara majka,
Opet sleće golub beo
I svojim joj krilašcama
Vječni san na oči sveo.

Vladan Stefanović.

Putničke bilješke.

Tude sam vidio nad plodonosnim stabaljem ciele bašće; ozgor raste povrtje, a ozdol najfinije naranče. U tu njemačku obrtnost zanešena uzdahne moja duša: ah! Bunjevče i Šokče! kad ćeš mi i ti iz obilatih tvojih šljivikah i njivah uzmoći bar do sedmerostruka dobitka? Švabo iz nezatne stvarce obilnu siše hasnu, a ti, moj rode! iz najcjenijih predmetah slabu vučeš korist! Jer nemaš vanjanih putevah, nemaš kupacah, prometa ni trgovine. Ti si s Ma-

gjarom zajedno mlego još godinah zaostao iza Niemca. Pa dok on unapried porciju plaća tebe žekucijom po ušima biju

On štje prvi knjigu, on broji nove banke, koje dok do tebe dodju i deset putah su u torbi sa slaninom spavale. Pa zato nežali, ako se i u tvojoj okolici diže domorodni koj tvoj grad; ta on je nepresahla žila, kojom i u tvoj djep curi obilat novac, samo ako rastline tvojih stajah (štalah) razborit um tvoj neprepusti kukavnoj cieni.

Iza dobra četvrt sata zavijugao se vlak put biela Beča. U grudih mlada moga Bečlije kucalo se dvostruko srce. Srce ljubavi k roditeljem iza punih 7. godinah, i srce radosti, kojeno je jednako uzdisalo, da mu oko što prije ugledje rođenu varoš.

Prijatelju! reknem mu ja, vi kao da se nećemu osobito radujete?

— Ah gospodine! odvrti on, kako da se neradujem? kadme milost Božja darovi obsipava: viditi dobru moju majku. Nitko nezna da ja kući dolazim, pa i nevjerujem da će me poznati. U tudjoj zemlji ja sam s užganosti plućah jako bolovao. I sve dosad spopadala me neka vrućica, a sad, čim ugledah one sjajne u daljni luči, sad se osjećam posve zdrav i blažen.

— Kakovo je ono mjesto? Zapitam ja, ta ono je zapaljeno na zemlji nebo!

To vam je Beč. Bude miran odgovor njegov. A ja sva čuvstva duše pokupim u zenice i nagnem se diviti krasoti sjajnoga toga carevine grada.

— Aj, uzdahnem ja, ta to li je taj stari „Videnj“ (njemački Wien) što su ga sagradili slavenski praotci moji?

Veličanstven prizor razastro se u podolju nad Bečom očima mojima. Pun radostnih osjećajah gledao sam na lievi prozorčić one hiljade plinovnih plamenikah, uvijajućih u tanane zrake sjajne i divne palače veličanstvene priestolnice slavna vladara. I tu dakle počivaju do svog uzkrsnutja nebrojni junaci, pjesnici, književnici trgovci, obrtnici, vladari, bogatari, umjetnici, prosvjedočnici dičnoga slavenskoga plemena moga!

— Dje ćete odsjesti? prekine mi ovde misli pitanje Niemčevo.

— U narodnom svratištu!

— To je daleko! I ja moram da prenoćim u gradu; jer mi je u predgradje do kuće više od sat hoda. Ajde da odsjednemo zajedno u kom gradskom svratištu!

— Nemarim! odvrtim ja, premda bih najvolio u „narodnom svratištu“ dje odsjedaju moji Slaveni.

— Naći ćemo jato Slavenah i u prostorijah „k ruskomu dvoru!“ To je jedna najjeftinijih gostionah s dobrom kuhinom i brižljivom poslugom.

— Budi volja vaša: rečem ja.

Vlakovodja zažvzdne parovoznom cievčiciom. Iz daljine kuca sreberno zvonce, — i u tilj časak mi smo s vlakom pod staklenim krovom veličanstvena kolodvora na bečkoj južnoj prugi.

— Samo žurno! doda mi mladi Niemac, da ugrabimo mjesto na obćih kolih (omnibus zvanih). Ta su i najbolja i najjeftinija!

Ja porenem iz hodnika u hodnik, uručim stražaru cedulju dombovarsku, pa sa silnih mramornih skalinah niz skaline pojurim za svojim Niemcem do na krasan pločnjak, dje stojarah stotine raznovrstnih putničkih kolah. U jedna puna utrpamse i ja za 15. nč. Suputnici i suputnice sajdu sad ovde, sad onde. Ostasmo još nas četvorica. Bečlija i ja, jedan trgovac iz Garé u Baranji, i neki, Čifut od Nagy-Bajom-a u Šomodji. Pred svratištem „k ruskomu dvoru“ stanu kola, a mi udjemo u dvoranu, dje biaeše još podosta gostih.

Trgovac zauzme svoju obićnu sobicu, Čifut i Niemac akrcaju se u dozemnu drugu, a ja odem na treći sprat u svoju. Tu odložim svoje stvari, i sajdem k ovima dvama. Dadem donieti dvie oke čestita piva. Tu smo pili i izpili, pušili i dopušili, — pa oko pol dvanajst „laku noć!“

U 7 sati jutro ustanem i potražim svoje znanice, al oni uranili, pa svaki svojim putem. Kako ih noćas vidjeh, poslje nikada!

Kiša je na polju štrcala, nu meni nije do stanke.

Prva mi briga bila poiskati fratarski kloštar. Predjem dakle Ferdinandovu ćupriju pa zajurim prama Stevanovoj pijaci. Neznam jesam li promašio upitati zanj koga redarstvenika (policaja); jer sam u svakom sokačiću, na svakom ćošku postojao moleći pojedinca, da mi kaže, kud mi je ići do kloštra. I tako sam se nekako poslje sat hoda dokopao fratarah. Al sad tekarak nastala smetnja.

Kraj svih fratarskih naputakah, nisam mogao da nadjem sobicu. o. Klemensa, moga mohačkoga znanca.

Meni dodijalo već kucati, u sobe zavirivat i pitati, unidem u jednu celicu pa rekнем: molim vas častni otče, dje je soba o. Klemensa? On siromah šepav na uslugu skoči, maši me za ruku i odvede kroz tri hodnička zavojka do jednih vratah. Ja pokucam, zahvalim mu, i unidem, a moj stari poznanac padne mi u ogrljaje.

Tu prosborimo dvie tri i, budući on imao služiti veliku misu, ja se zaputim u grad, a on me izprati do samostanske porte, rekavši mi, da se doselim u kloštar na razgovor, on da će o mom dolazku izvijestiti o. gvardijana.

Poći ću dakle i opet prama trgu sv. Stjepana. I gle! Pogledah na jednoč povrh sebe i nebu za oblake uznoseću se vidim divnu crkvu sv. Stjepana i veličanstveni njezin toranj.

Sram za tram, — ja uzmem prekrasnu, gorostasnu, kano crnu kvočku usred gnjiezda, veličanstvenu usred Beča tu sjedeću crkvu potriputa obilaziti i promatrati, — i neimogav se njezine spoljašne krasote zadosta nagledati, nemogavši njezinoj divoti dosta načuditi, morao sam se al težkim srcem od nje raztati. Ta neima dvojbje da će onaj presv. lice Božje viditi koji je Bogu u slavu ovako veličanstveni sagradio hram. Ta i najmanji potez u kameniu vremenom pocrnjenu urezan zanese ti duh u blažene kraje vjekovitih dvorah, dje se Bogom zamišljaju neumrli umovi, dani svijetu, da im nad izumi i umotvori savija nevenivnice vjekovita slavja.

Ovo je sgrada, kakove u životu nisam vidio. Pa tad istom kad ju vidjeh, znadoh si protumačiti, zašto Bečlije g. 1866. nedadoše bombarditi Prusu Beča i rušiti toga nebeskoga staništa na zemlji, stajalo milijunah koliko mu drago!

(Sliedi.)

D o p i s.

LJUBLJANA, 23. svibnja.

Brzinom se sada voze ljudi. Silne daljine u kratko pretrče pa se i tamo dese, kamo dospit, nikad ni mislili nisu. Tako sam i ja dospio ovamo u Ljubljanu, da vidim i ovde našu braću dobre i mirne Kranjce. Iстина, da jim jezika, ako medju se razgovaraju, nisam razumio, al složen u pismo razumio sam nemal naskroz. Veselilo me ipak što sam na slavjanskom zemljištu. Kranjci, kako ih ovde Vindiši zovu, nemaju brkova u bradah što je velika mana, jer bi jim se po Bolyu dosta liepo krojen lik, milijim pokazivao. Ipak se Slavjan i bez brkova razlikuje od Svabe svojim blagoćudnim oblikom. Brkove su im oduzeli Niemci, kao i mnoga druga prava, za koja se sad junački bore njihovi vatreni rodoljubi. Bog dao pa se puk u nje svagdi ugledao! Ta glede nas mogu se srećni pohvaliti Kranjci, jer što se između njih u svijetu, i svećenstvu odlikovalo, to se nije ni u crkvi, ni u školi od njih otdudjilo. Milina ti je gledati djecu u školi, koja se u svom materinskom jeziku u naučih poučavaju, premda už to i njemački jezik prisvajaju.

Nemojte mi zamjeriti, g. uredniče, al moram očitovati, da nebi dao jednoga Slavjana za 10 Niemaca. Ovaj se umie do tla poniziti ako to potrebuje, dočim u boljem stanju, surovim i neipokornim postaje. Slavjana nepromjenjiva bogastvo ili siromaštvo; on ti ostaje jednako blage čudi pun štovja pram starjim i ljubavi prama mladim.

Nije tajiti, da je Niemcu umiešan u marljivosti za radom a negdje i u štednji napridovao, al što je u njem neprijaznosti i razpuštenosti, pa i napuštenja pobožnosti, to ti je sve od slavljena Niemca poprimio.

Nemojmo mu dakle uvijek toga za uzor stavljati, već mu nagajmo marljivost u radu i spremnost u štednji. Naobražavaju ga u drage svoje matere jeziku, pa će mo sijaset liepih primjerah u njem zasijati. U Ljubljani njihova su predgradja, a središte zauzimlju — Niemci. U predgradovih su veoma mudro ponamještane kuće, pa im se zeljem zasadjeni vrtovi sčeljavaju, al nikakvom ogradom neodjeljivaju. Baš onako, kako biahu bratinski smješćeni u davnom vremenu susjedi. Ograde su Niemci uveli, pa zraku propuh zakratili, te tako voću i zelju uspjeh uzkratili.

Crkve su sve ukusno zidane, a i snutra nesamo bogato, već dješto i liepo i skupocieno nakičene.

Al što najvećma razigrava srce svakoga dobroga čovjeka, jeste neprodrmana nabožnost. Crkve su nediljom dubkom pune nesamo na sv. misi, već i na prodiki, I u crkvi se različi Slavjan od Niemca svojom iskrenom nabožnošću, koja mu se razlieva po celom obliku, jer nije zajmljena za čas, već od kuće u crkvu donešena, odkuda se svakiput okriepljena vraća u svoju obitelj.

I tu ima množ vojakah, al te nigdje uesmutjivaju izgredi potlačene čistoće, jer roditelji pomno nadziru, da se ono dobro, što se kod kuće ulieva; i usadjiva u mladjana srca, na javnom sastanku nenaruši.

Odielo je mužkim u poslani i svetih dnevih čoja, ili druga kakva lakša roba a ženskinje su čedne bez svakoga gizdanja.

Rade vasdan, al nisu žestoki pa se neprekidaju, kako je to već naravno u planinah koje moraju gaziti kudgod se okrenu. Ipak nisu grbavi, već upravni, dosta visoki subonjavi, uzka oblaka. Zemlje im nisu plodne, ipak radjaju hranu njim potrebnu. Sade grašak, bob, zelje, repu i nasladjuju se mnogim voćom. Ni su gojni, al su čvrsti. Riedko je naći bogata poljodjelca, al je još težje susreti puka siromaka prosjaka, a to zato, što su prvo neutrudljivi i radini, drugo umno štedljivi, treće gizdanja i razsapa nepoznadu, četvrto bogoljubni i bogobajzani, peto marljivi zapoku svoje mladeži. Ovde je malo selah naći već je na jedno mjesto zidana crkva i škola, a stanovi viernih na vlastitih posjedih razsijani. Ipak djeca i ob zimu pohadjaju točno školu, pa se u stvarih poučavaju, da joj se um razsvjetljuje, i srce oplemenjuje.

A i svećenici su jim svake hvale vrijedni. Službu Božju, kojoj sam na više mjestah nediljom prisustvao obavljaju osbiljnom nabožnošću. A da c rkvumuluju to ona ista svjedoči. jer je svaka čista, opraná, ometena ubjeljena, il izmaljana, mnogimi oltari a i osim njih mnogimi slikami nakitjena, i svetimi haljinami dostojanstveno providjena. A sve što je u crkvi, vidi se da se ponavlja.

Barem se neopominjem da sam dje što zastarela vidio. A nutarnja i ovde nenabavlja patron (pokrovitelj), već na poziv svećenički dobrostivo prinaša nabožan puk. Nisam ovuda vidio druge sviće na oltaru da gori van voštene, dočim kod nas u ovom štede, dje bi se goranjem ulja i voska trebalo bogu klanjat, a punom šakom rasiplje, dje hoćemo tjelu da ugadjamo. Na posljedku imam opravdat, što na početku rekoh o Niemcu.

Ne tajim, da se manje više i u slavjanstvu klanjaju molohu i zlatnomu teletu, te žalibože ima već i u naših dosta varalica, pijanica, izjelica, gadnih djelah, neopranih ustah, i bogogrđnih jezika, al smijem tvrditi, da bi teško našo Slavjana, koj bi naukom umiven i, kako rekoh znanostju usvjetlan, tako nemilosrdno, i baš bogogrđno o svom iskrnjem druge narodnosti se izjavio. U tjeran u budjak u prepirki o pravu narodnosti da bi se kakogod izbavio, glotnim svojim jezikom reče: zar bi se vi i kad jednanim smatrali crnomu smetu puka u Dalmaciji?

Mislim da mi našim jezikom, i neizgovaramo „Gesindel.“ — Slavjan ljubi, svoj rod ljubi bogata i siromaha, uka i neuka i, kad onog poštiva, svoga nastoji uzdići. Da je Niemac uzo ključ od sobe u svoje ručice pa sad veli, da nije slavjan vriedan da u nju ulazi jer tobože nije kao on izobražen, i ako nije, nije li tomu krivac nepravedan Niemac?

Stari rodoljub.

Viestnik.

— 16 lipnja o. g. navršilo se 30 godinah kako Pij IX, rimski biskup i papa, uzorno ravna crkvom katoličkom. Čislom godinah nadmašio je kao 258 rimski biskup sve svoje predšastnike pape. I mi mu u vienac kat. čestitakah zadievamo cvietak sreće i zdravlja.

— Nj. Veličanstvo blagoizvolilo je premilostivo imenovati velezaslužnog a našega muža, prvoga Bunjevca, presvietloga gospodina Ivana Antunovića; začasnim biskupom bošonskim, koga svevišnji Bog Sebi na slavu, Bunjevcom i Sokcem na polemu radost i korist da blagoslovi, pozivi ipokripi još mnogo lietah!

— 26 svibnja o. g. umro je u Pragu glasovit historik, prvi Čeh, muž neumrle slave Fran Palacky. Medju slaveuskimi velikani i njegovoj neumroj duši pokoj vječni daruj Gospode! A u njegovu zetu dru Riegeru zasjala zvijezda sreće i slave nad vitežkim českim narodom!

— 30 svibnja razcarili su šaik — ul — islam Hassan Hajrulah ministri, hodže i softe u Stambulu plaš jiva, slaba i tupu kalifa Abdul Azisa. Nasledio mu prietol padašah Murat 5, najstariji sin Abdul-Medžid — Kana, pokojna mu brata, komu se zakleo, da Murata čfendiju po turskom običaju neće smaknuti. Al Doviz se Murat iz tamnice prietola pogubi usljed korana svoga strašivicu strica i, proza se carem „voljom Boga i naroda“ odabranim. Proglasi ravnopravnost Kršćanah i Muslomanah u Turskoj i uz slobodu obećanu pozva za šest nediljah na predaju ustaše al koja fajda kad srbski junaci prelaze Drinu,

bugarski risi prekriliše Balkan, bosanski vitezi podpalše Motajicu, hercegovački sokolovi trgaju i žare vojsku Muktar — paše, Abdul-Azisova sina, a o crnogorska čelikprsa razbija, u se turske glave! Rat! u Bizantu, Albaniji, Macedoniji, Tračiji, turskoj Hrvatskoj, Bosnoj i Hercegovini danas najbolju sgodu pruža, da se podpuno oslobodi kršćanstvo i, po historičkom pravu slavenski narodi balkanskoga poluostrva dažabaštine svoju djedovinu. Kad je prije 500 g. srpsko carstvo palo na Kosovu, sjedio je na prijestolu sultanah Murat; evo, kad će da uzkrusne, sjede opet za časak Murat! „Bratu brat, a turčinu — rat,“ veli „Zastava.“ a „Egri nepujsag“ plače krokodilske suze nad domovinom bojeći se s toga rata za svoj narod, te opominje, kumi i moli domaće vlastodržce: da se svom silom obore na svoje „prave neprijatelje.“ Nu mi smo Ugarskoj prijatelji, a narodu mi nismo neprijatelji.

— „Glas Crnogorca“, nas upozoruje, da obraz Peka Pavlovića, Lazara Sočice i Milovana Boškovića, što ju je izdala bečka „Srbabija“, ni izdaleka nije pogodjen.

— Sam Biograd dao je svojoj vladi za rat 700.000 for., a za hranu vojske 14.000 dukatah. Osim toga ruski general Černjajev, stupivši u srpski tabar bezplatno poklonio je Srbiji 100.000 dukatah.

— G. Franjo Stepanek, profesor u Varaždinu i urednik „Pučkoga Prijatelja“, izdao je za 40 nč., a sa 32 razjasnujuće sličice, knjižicu: „Kratka nauka o voćarstvu,“ koju i mi puku dobrodošlu priporučamo našim Bunjevcem i Šokcem.

Gospodarstvo.

KAMENOUGLJEVNE SVIETILJKE (petroleumske lampe) upotrebljuju danas kao noćno svjetlo nesamo gospoda i zanatlije već i isti seljaci. Oni ture u petroleum (kamenolje) fitilj onako kako su ga kupili u dućanu, pa kad pri užganoj svietiljki stupiš u soku sa ona puna uljevna smrada. Fitilj upije petroleum, a ovaj plamenom širi smrada po sobi. Pošaraš li ga na više, to udari najdim, pa ti zacрни sav obalac (staklen valjak) tako, da ništa nevidiš. Da dakle doskočiš i smradu i dimu, a ti u dućanu kupljen fitilj metni dan i noć u sirće. Drugi dan ga izvadi iz sirćeta i dobro ga osuši. Nalij lampu čistim petroleumom, uspij unj malo soli, i u tako oslan petroleum metni onaj fitilj, pa mirna Bačka!

KOBASICE SE pri jakoj zimi u hambaru, izbi, kiljeru, il smočnici vrlo smrznute i izgube tečnost i sočnost. Pa što ćeš onda, babo! ako ti gospodar donese da ovariš takve kobasice? Kao što smrznute jabuke tako isto i takove djevenice, kobasice. i t. d. metni u ladnu vodu. Kroz pol sata je izvadi iz te vode i otari beznom krpom. Tad uzmi iglu pa ih na nekoliko mjestoh probuši i kuhaj u slanoj vodi. Pa ćeš viditi kako su dobre i Haćeš li pako da ih kuhaš poslje duljeg vremena, a ti jih pusti nekoliko danah da odmoknu u soljenici vodi, pa ih možeš objesiti na ladno.

LJUDI ZATVARAJTE GOLUBOVE! Tko golubove drži, taj neće obogatiti, a baš se ni golubetine najesti. Golubovi su nezahvalna perad, osobito kad je moramo hraniti. Ako ih pako nehranimo sami, ono ih hrani njiva našega komšije, na kojoj hiljadu zalah spočinjavaju. Jer golub nezoblje zrna samo s površine oranica, već ga kljuje i izpod zemlje. Ako dakle golub od 80 funtih sjemena samo 5. decimo, funtih zrna pozoblje, to je već prižetvi 50 funtih gubitka. Dozrieva li zrno na lati, tu još veću štetu nanaša žetvi golub, nego li je spočinio na sjemenu. Hoćemo li dakle da od golubovah korist crpimo, a to je kršćaninu pristojno da mu golub susjedu nenanosi većega kvara nego li je sam golub vriedan! Znati nam anda valja: koliko imamo golubovah? Te golubove treba držati u zatvoru za sjetve i dulje vremena iza sjetve te pired žetvu i za žetve. Tko dakle nemaš njive il ih čvrsto zatvaraj i o svom hrani, il ih nedrži; inače il će komšija svoje usjeve i svoja žita od tvojih golubovah morati čuvati, il će se pečenkom tvojih golubovah častiti. Jedno, pobratime! moraš pregoreti!

Mladi rodoljub.

Svaštice.

— Turčin dokazivao jednomu Austrijancu, znašli ti u čem su Švabe i ostali kauri (odmetnici) pametni? Ovajmu odgovori: uče patakostanu pametni. Na to se Turčin nasmije i rekne: e nauče; ama de niesu pokrali čitabah (knjigah) od našeg Muhameda — nebi pikad ništa znali; ali sad im je lasno jerbo su od nas naučili mudrolije!

— Jedne večeri došao vojak selskomu krčmaru da pije vina. Krčmar donosio litru za litrom dok se vojnik dobro podkožio. Za cielel pjančovanja žmirio soľdo na desno oko, a kad ga pitali: zašto žmiri? reče: da je čorav. Kad bilo vojaku na polazak, a on nemodgo da plati. Krčmar ga pograbi za prsa da mu svuče kabanicu i zadrži dok neizplati vinova duga. Nu budući vojnik jači, izmače u mrak krčmarovoj osveti. Kad bilo ujutro ode krčmar i tuži čorava sol-

data kapetanu. A kapetan, znajući da za čoravca nije soldadžija, poreda vojake i pozove krčmara da mu kaže: koi je taj čoravac njegov dužnik? I jer ga nemogo naći vrati se ljutit kući. Kad bilo treći dan na večer dodje krčmaru isti vojak da pije, al krčmar ne daje više nijednomu soldatu dok unapried neizplati litre. Znaajući vojak da je u krčmarovoj štali crna krava, provuče se kroz mrak u jtalu i kredom izšara kravu. Odveže ju i izvede u dvor, zovne krčmara i ponudi mu šarenu kravu za nekoliko forintih; tako jeftino da ju daje za to, jer je kradjena. Krčmar se polakomi, izplati soldatu 15 forintah, te s kravom odmah na dereš. Kad ju oguljio, kožu u djubre zakopo, meso u mesari povješio: bit će profita! pomislio, — u krčmu unišao, te sa soldom najposlje i bratinstvo pio. Oko ponoći ode vojnik čanut na svoj konak, a krčmar osokoljen u krevet. Kad ujutro al jadikuje sluga po dvoru. Što je? izdere se krčmar. Gospodaru, vikne sluga, nema naše krave! Ovamo, onamo, — izvuku kožu i prepoznaju da je krčmarove krave. Ao majko, udari se birtaš o glavu, da mu ovoga i onoga, nije laž što vele ljudi: tko se s posijama mjša pojedu ga svinje!

Zagonetka.

Bašćom šećuć mlado momće pita
Djevojčicu, kojoj nebje para:
Oj djevojko krasom glasovita,
Kažider mi koliko si stara?

Pol toliko kol'ko moja mati,
Preko majke otac pet godina,
Ktomu jošter imam ti kazati,
Da svim trima ukupno stotina.

M omće dragi znadešli čitati
I još k tomu nešto računati,
Ti ćeš moju starost pogoditi;
Pogodiš li, želim tvoja biti!

I. Črnčić.

ODGONETKU ZAGONETKE u 11-om broju „Vile“ odgovornuše g. Andria Šamanović stariji u Sz-Istvanu i pl. rodoljubka Hermina Jovanovića u Vukovaru: ura — bura.

ZAGONETKU u 10 br. odgonenu nadalje: v. g. J. Boljarić, srpski svećenik u Sečuju; o. Marcijan Telarević, župni pomoćnik u Hrkanovcuh; dična rodoljubka gdjica Milica Radubickova u Sv. Andriji i pogl. g. I. Črnčić, u Sudovcu.

U našem članku o *Klokotiču* (br. 6.) stražnja dva redka glase ovako; „mi to sveobće njegovo pučko zadovoljstvo pri jesenskom imenovanju stavljamo na srce preuzv. g. biskupu čunadskomu i njegovomu zamjeniku.“

CIENA HRANE: na Bajskoj pijaci dne 21-og lipnja 1876. (Uzima se po 100 kilogramma težini.) Čisto žito najbolje: 10 fr. 80 novčića; srednje vrsti 9 fr. 90 nč. Napolica najb. 7 fr. 90 nč sred. 7 fr. 70 nč. — Raž najb. 7 fr. 80 nč. sred. 7 fr. 60 nč. — Ječam najb. 6 fr. — nč. sred. 5 fr. 80 nč. — Zob najb. 8 fr. 40 nč. sred. 8 fr. 20 nč. — Kukuruz: 5 fr. 20 nč. — Proja 5 fr. 20 nč. — Grah 7 fr. — kr.

Visina vode dunavske 20-og lipnja. 1876.

Budapčst: 4.07 M. nad 0 (ništicom) opada

Požun: 3.82 M. „ „ raste.

Vrieme u Baji — toplo uz mnogu kišu i grmljavinu.

M. S. LAVOV: Bez rata neće biti, no ti ćeš mu teško kumovati. Bog te donio što prije k nam, a dotle ću ti poslati sve po želji. — J. M. Jokin, SUBOTICA: „Koj Bunjevac i Šokac nećita „Vile,“ taj nezna šta je slavenstvo,“ tako mi pravo pišete, pa zato potičite 34.000 subotičkih Bunjevaca, da jih je što više sa senčanskim Š. u našem kolu. 125 nč. je stiglo. Živili! — G. P. V. PEČUH: Nedogledno pusto polje dušobriztva i uredništva puklo je sam preda mnom; pa kao Božji sluga i narodni apoštol teško je al treba da sam svim sve. — G. M. C. DALJOK: Vašega dopisa nemožem objelodaniti, jer ne verujem, da je jedan svećenik onako crne duše. M. leti „Vila“ u Karapanđu. — Gdjica H. J. VUKOVAR: Ljubice! prije Si se podpisala Ivanovic. LIZ-NJAN u Istri, g. G. S. Nije predplaćeno za Vas.

Sledi nadometak.